

BIBLIOTECA PUBLICA
TARRAGONA

La Veu de Tortosa

Setmanari Regionalista

«VERGONYA ETERNA A AQUELLS QUE DESPRECIANT SON IDIOMA A BAN LO DELS ALTRES». —Dante.

Suspensió de "La Veu de Tortosa,"

Per motius de salut, que tenen per basa una forta afecció á la vista, s'ha vist obligat lo nostre estimat company senyor Mestre y Noé, Director de LA VEU DE TORTOSA, á deixar aquest carrech y no havent trobat de moment cap company que s'encarregui de la continuació del setmanari, ab tota la pena del mon ens veyém avuy obligats á suspèndrer temporalment sa publicació.

Hem cumplit ab tota fidelitat lo programa que llansarem als quatre vents lo primer dia; hem procedit ab tota llealtat y independència y si d'alguna cosa tenim quo repenedirnos es de no haver tingut prou temps per haver treballat mes en pró de la causa catalanista, aplicable en ses santes aspiracions y en lo lleal de sos procediments á tota mena de classes socials.

Hem predicat amor á Catalunya y per ella morirém quan convinga; afecte que se sent cada dia mes profund, cada dia mes gran; desde 'ls altivols Pirineus á les riberes del Ebre, desde les platjes del Mediterrani als mogots del Aragó.

Doném les gracies á tots:

Als amichs y companys de causa per la expressió patriòtica y imparcial de son ben fundat entusiasme, que tant ens ha encoratjat per anar endevant. A la majoria dels periodichs locals pel respecte que 'ls hi ha merescut la nostra propaganda y als restants per son flach servey á la terra catalana, que 'ls ha vist neixer, y per que han combatut los nostres treballs, ja que la indiferencia es la mes profunda ferida á la dignitat de tots los homes, mentres que l'odi, la rancunia y la suspicacia

es la mes forta manifestació d'haver reconegut la beligerancia als nostres ideals, que 's lo que importa.

Estém, donchs, satisfets.

Deu dongui á tots un bon any nou y vida nova á Catalunya.

La Redacció.

Tortosa, Desembre de 1902.

La mort de «La Veu» (?)

Per les causes explicades en lloch preferent deixém, avuy, la tasca empresa fa mes de tres anys. Per la nostra dissort, aquesta resolució l'hauriem tingut que pendrer al escomensament del any que som, pero 'ls compromisos contrets ab lo públich per l'Administració del periodich, ens posarém en lo cas de continuar.

Aquesta suspensió, parada d'aplasmament no vol indicar la mort de LA VEU DE TORTOSA molt menos la finalitat dels nostres ideals en tota la comarca.

Lo catalanisme no ha mor á Tortosa, molt al contrari; iurará com ha viscut en lo tracurs dels sigles desde que 'n jon falaguer se consolidà la nacionalitat catalana y ab ella la personalitat étnica y jurídica de la nostra ciutat per mitj del monumental llibre de les *Costums escrites de Tortosa*.

Mal que 'ls pesi als centralistes, als fills indiferents á les coses de la terra, als partidaris d'una burocracia desacreditada, Tortosa serà sempre catalana, perque catalans son sos fills. perque 'l llenguatge es lo mateix, salvant certes corrupcions propies de tota regió fronterisa y que 'n res alteren lo fonamen-

de la llengua, qu dels altres pobles de Catalunya y perqua la nostra ciutat té gellat lo seu amor patri en ferents periodos, en diferents epoques de la historia antiga moderna. Per ra desacreditats poden tirar-nos á la cara falta d'unitat en les guerr del temps de Felip IV.? No il vegades no. No trigarém gre en demostrar la veritat d aquella lluyta desigual en qu el forsa bruta s'imposá al moreig de tot un poble.

Lo llenguatge vivent de la gent ntra ho diu tot. Podrán lleys stranyes ofegar oficialment los mes cars sentiments de la nostra ánima, podrán homens' amor patri renegar de la llengua que parlen y endressar la vista del poble cap un hitzó fosch y tenebrós; però no conseguiran. Les costums y tradicions no s'arrenquen ab decrets, ni ab privacions; son com los rius que fan la seva via siga per un lloch, siga per un altre.

Repetim qu' ab lo periodich hi va també l' ánima nostra, perque.... ¡no sabém com dirho!... ses columnes sagellen lo despertament d' un sentiment endormiscat, lo reviscolament d' una comarca, lo renaixement del calliu y del amor cap á la nostra antiga grandesa, esmortuhida per causes injustes, per lluytes desiguals, per conveniencies insensates que tots hem de plorar.

Sortosament lo mon ha canbiat; les prácticques malsanes van enrunantse y la idea noble y santa de patria y reivindicació va trayent ull de la mateixa manera que 'l sol y la blavor del cel després d' una tronada. ¡Nuvols d' istiu!... Altra cosa no son les impossicions que su freix la nostra terra, d' ensá que li arrebataren les seves lli-

bertats. ¿Qué representen dos centuries pera la historia del mon? Res, absolutament res.

La sembra está feta.

No ens despedim, no volem donar l' adeuissiu etern. Qui sab si prompte, ben prompte, lo nostre esmortuhiment d' avuy, entrant en franca convalecencia, ens donará nova vida y encendrà ab major ruhentor l' entusiasme que sentim per la causa catalanista, tan admirablement explicada en les Bases de Manresa.

Si una circumstancia lamentable vé ha interromper la marxa del periodich, la mateixa voluntat de sempre ens alentará á encrear ab mes coratje la terra qu' hem sembrat y que, gracies á Deu, deixém ben assahonada.

En lo circol, en la tertulia, en lo mitin, en nostres viatjes de propaganda pels pobles de la comarca, dirém ben alt lo que tan coralmnt hem predicat en lo periodich.

L' avens del catalanisme en la nostra comarca queda ben remarcad; moralment per l' entusiasme que regna y d' una manera gráfica pel sinnombre de tarjetes, invitacions, cantades de missa, programes, y cursos escrits en catalá.

Aquesta es la nostra sembra. ¡Alabat siga Deu!

¡Visca sempre Catalunya!

Francesch Mestre y Noé.
Tortosa, Desembre de 1902.

Als nostres llegidors

Per les circumstancies manifestades en altre lloch y ben contraries, per cert, á la nostra voluntat, donchs se sintetisan en la malaltia que temps ha vé patint el nostre estimadíssim Sr. Director, qui, ab tai motiu, se veu privat de poguer pendrer

part activa, ab la ploma, en la defensa dels ideals regionalistes objectiu de la nostra tasca, ens obligan á suspèndrer per ara y tant la publicació de LA VEU TORTOSA.

Aquesta decisió involuntaria ens fereix en lo més viu de la nostra ànima, per veureus privats de la propaganda en la premsa, dels nobilíssims ideals que 'ns han de dur à una veritable y necessaria regeneració, els quals nosaltres tenim clavats en lo més íntim del cor.

Ab tot, estém satisfets, per que hem complert tan be com havém sapigut ab el càrrech d' apostol que 'ns vam imposar desde 'l primer moment que ferem surtir al estadi de la premsa LA VEU DE TORTOSA.

En aquella època vam dir que la finalitat del nostre humil setmanari no era altra que defensar els interessos de la Comarca y despertar en els nostres compatriccis l' amor á les tradicions de la terra, pera que coneguessin y estimessin llur Patria veritable, avuy opresa mercés á la indiferència de sos fills.

Lo primer, ho hem fet sempre que se 'ns ha presentat ocasió y la consciència ens ho ha dictat, no parantnos may ab els convencionalismes de partit ò bandera: quan la hem sapiguda la havem dita, moguts de l' amor à la justícia y may de rancúnies grolleres. Lo segon, també, creyém haverho fet en bona part. Ab més de tres anys d' escriure setmanalment les virtuts y belles qualitats del regionalisme com à sistema de govern y com à solució pràctica d' una veritable regeneració tan del ordre social com polítich, hem lo grat que molts y molts se n' enamoreassin ab tal entusiasme y convicció que no dubtém si Deu ho vol, acabaran convertirse 'n verdaders apostols.

No creyém, ab tot, haver al cansat de molt tros lo que de bon principi ens vam preposar. Estém contents, però no del tot. Encara la major part dels nostres compatriccis restan ensopits en l' apatia ò be en brassos del centralisme quan no dels partits polítichs que á res pràctich duen; y à traurels d' aquest estat, que 'n podriam dir d' innacció, s' encaminavan les nostres campanyes periodístiques, avuy suspeses per forsa superior. Mes confiám en Deu qu' altre cop, en jorn no llunyá, podrém reempèndrer de bell nou

l'ca avuy deixada pera acabacoronar la obra de la que tot havém posat els fonaments.

Fixó, al despedirnos de la pren, y dels nostres volguts llegid plens de coratge y de fé en bondat dels nostres ideals cada dia son més coneguts timats, volém ferho, tot esperat acabar la obra que un dens proposárem, ab aquell mots nostres antepasats: ¡A rere!

J. Jordá

Tortosa,embre de 1902.

Dertosa xpugnata

UNA MEDALLA TORTOSA

Descrió

Metall. Encunyada bronze.

Módul. Donat ab las s' extén fins à la 12 1/4; ab milíms, según els moderns numògrafes, te 0'040.

Entorn. Es una motll d' astrágal lesbi y un llistell.

Anvers. Bust nu; tall al naixament dels brassos: representa à Lluís XIV de perfil dirigit à l' guerra y sens corona: l' ayrosa cellera li baixa à rulls fins tocar les patlles.

—Llegenda: LUDOVICUS XI REX CHRISTIANISS; no te termal mitj del area.—Grabador: Mauger

Revers. Es l' al·legoria de gesta: una penyalera, voltada d' guaper dos costats, ahont s' hi asseuna una matrona recolzada demunt d' un anfora que porta escrita en son colomot Iberus y de la que 'n surt l' Ebre; ab la ma dreta agafa 'l puny d' l' ancla vertical descansanhi lo cap. Cenyeix sa testa una corona muralo peple l' hi cau ab deixadesa de l' espatlla esquerra y recull ab la mateixa ma los garbosos plechs que baixan amagant lo bech de l' ancla.

Derrera y aprop s' hi veu la popa d' una nau sense arboladura y enfonzada; mes enllá una montanya y 'l riu que 's va allunyant.—Al vol te la llegenda: DERTOSA EXPUGNATA que corra mitj cercle. L' exerga: M. DC. XLVIII.

Explicació

Lo bust del anvers representa à Lluís XIV de l' edad que tenia quan fou presa Tortosa: nasqué lo 6 Setembre de 1638 era per consegüent de 10 anys.

La matrona del revers ab corona mural es Tortosa, ciutat, en aquell temps, enmurallada: aytals muralles en part encara existeixen frech à frech lo castell de la Zuda; la ciutat está recolzada à una montanya que es una vessant de la Serra de Cardó y à sos peus passa l' Ebre.

L' ancla y la nau recordan son poder maritim; puig al temps de Ramón Berenguer IV hi havia les torres de Campredó y la Carroba de sá y enllá del riu que tancaban ab cadena la rada ahont aferravan les galeres; y à mitjants del segle passat encara tenia Tortosa 127 matriculas de mar.

Lo posat de la matrona es melancolic, perque ha sigut vençuda.—Queda donchs verament representada Tortosa per la susdita al·legoria.

Historia de l' encunyació

Salat en sa obra «Monedas de Cataluña» al parlar de Tortosa en la plana 294 esmenta aquesta medalla sens descriurera, qual existencia conegué per una altre obra francesa estampada à Paris (1702) y de la qual s' aprofita moltes vegades per aclarar les monedes dels reys francesos compates de Barcelona del 1640 al 1652, mes res diu del fet de l' encunyació que es lo següent:

Lo ministre Colbert durant son ministeri volgué fer l' historia de Lluís XIV ab soles medalles, valguentse de les moredes fins aleshores encunyades y forjant bronzes remembratius de sas gestes capdals.—Mr. Louvois continuá l' empresa en son ministeri.

Mes tart s' escrigué sobre aixó la dita obra ab lo titol: «Médailles sur les principaux événements de Louis le Grand avec des explications historiques» par la l' Academie Royale des Médailles et des inscriptions—Paris 1702.—En la plana 26 dona la descripció del revers: DERTOSA EXPUGNATA y un grabat d' abdues cares.

Per altre part; un íntim amich nostre visitá fa poch temps lo «Cabinet des Antiquites» ò Museu d' Antiquailles de Paris ques es una branca de la «Bibliothèque Nationale» y 'ns escrigué que hi havia allí tres exemplars de la mateixa medalla ab qualcuna diferencia.

1.ª Es un tipo bronze ab relleu daurat.—Grabador: Mauger. Es la nostre.

2.ª En la serie «Grand Modèle» n' hi ha un altre, mes no es el rey jovenet, sino de 50 anys.—Llegenda: LUDOVICUS MAGNUS; lo revers es lo mateix que 'l de la nostre.—Grabador: Bretón.

3.ª Es exacta à la 1.ª en lo relleu, encara que mes gran y la mes hermosa. Governador: Molard.

Quan s' encunyá lo nostre exemplar?—J. Mauger que ha sigut un dels grabadors de mes anomenada visqué de 1685 à 1722; ara be, l' obra de l' Academia francesa sortí en 1707 y ja parà de la medalla de Mauger, se degué encunyar donchs abans d' aquesta feç.—Confirma aixó y concreta mes la data Blanchart t. 2.ª, 2.ª pt., pl. 38. «Jusqu' en 1698 les médailles de la suite de Louis XIV atteignant les modules de 30, 22 et 36 lignes; c' est alors que l' abbé Bignon décida le graveur Mauger à graver 250 médailles au prix de 150 livres chacune, supra, qui furent exécutées de 1699 à 1701 en réduisant le module à 18 lignes.—Per consegüent, sigui encunyada dita medalla 50 anys, lo menys, després de presa Tortosa.

Asseig y Presa

Prescindint del pensament polítich que amaga la gesta, la contarem com à sencills narradors y no com à crítics.

En quin estat de defensa 's trobava Tortosa en 1648? Era governador en J. Brisuela, procuradors en Joseph

Ramón Sans, caballer; n' Agustí Durant, mercader y en Matheu Colomer, pagés.—Hi havia 3.000 homes d' armes: 1500 eran soldats, 120 paysans y 300 segadors.—En Joseph Sans manava 'ls minyons dividits ab 11 companyies ab sengles capitans: Oliuar, Curte, Castelió, Latorres, Canalda, Pellicer, Torres, Caballer, Pinyana, Bondia y Caspir.

Lo dia 10 de Juny de 1648, 1.400 soldats francesos ocupan lo convent de Jesús: no cal dubtar que son enemichs; ho diuhen los caballs ficats à pasturar dins dels conreus.—Lo dia 11 tenian bloquejada la ciutat fins al pont del Alcanç.

Los Tortosins se prepararen ab febrosa llestesa: s' avisá al capitá general d' Aragó En Francesch Melo, el Virey de Valencia, al Governador de Vinaroz; se posá en estat de defensa lo portal de S. Jaume y lo del Temple; tot sobint se feyan concells particulars y generals. En un dells, tement lo Governador esser supplantat en lo carrech y estimant més lo seu be que 'l de la ciutat, no volgué obrir les portes al marquès de Tenorio (que portava ajuda de 700 homes y 500 caballs) contra el parer del venerable Prelat y del Procurador Primer; ¡ben cara 's va pagar aquesta fetal!—Mentrestant l' enemich se feya mes ferm y creixia son exercit fins à 6.000 soldats y 2.000 caballs ab 6 peces d' artilleria.

Comença la lluyta.—Los de la ciutat feren moltes sortides, ab sa cavalleria; y poch à poch minvava lo francés. En una d' elles los paysans atacaren lo convent de Caputxins, y en Lluís de la Creu en mitj dels xilets de les brunzentes bales s' acotó à la porta y ab la destal l' estallá: quan estava en lo mes fort de la tasca lo Governador li maná que 's retirés, puig temia per sa vida; mes adhuc en aixó, los de dins demanaren parlament y 's rendiren 100 francesos.—En la segona sortida sols tingueren algunes renyines.—Lo 17 posava l' enemich, ab tres dies, un pont sobre l' Ebre à mitj ora de Tortosa, cap à Xerta. Aixó en coratjà més als sitiats que altre volta molestaren al francés anant al mateix campament asegut al Barranch del Diable.—La derrera escomesa fou lo 24 de Juny, mes es tingueren que retirar perque no 'ls protegian los canóns del Temple.

L' enemich cada jorn estreny més lo siti; ha rebut 14 peces més d' artilleria y emplassa 6 canóns à la trinxera aixecada de Caputxins, fins al baluart del Espirt Sant, y 8 à la que va de S. Joan al Temple, d' ahont bombardeja les muralles.—No s' espanta la ciutat, ans s' aferventa l' esperit relligios, y posan à cada una de les set portes una cinta tocada à la Santa Cinta que Maria devall á del cel, portades totes ab processó.—Lo Governador nombrá son substitut, per si moria en la batussa; lo dia 11 de Juliol se reconegné lo portal de Sant Francesch y 's vejé que encara podia resistir lo temps necessari per arribar lo Capitá General d' Aragó, anunciat pel 12; tot era preparat à la defensa.

A les onze del matí del dia 12 do

bla la gent lo francès; á la una redobla'l toch d'artilleria y ab dues divisions embesteix lo contra-baluart y trincheras del Temple, mes no pot res; va aleshores al portal de San Francesch; ¡vergonya sempiterna! en B. Chapús que lo guardava, l'abandona y fuig ab sos oficial cap al castell. Entrá donchs l'enemich sens ballar y d'aquet moment tot es estrago tot confusió: cau mort lo capitá Robles propet lo Temple; avisan de la desfeta al Governador, puja al Sitjar y al veurer al francès entrar com una torrentada per la ciutat s'escapa estamordit á amagarse al castell de la Zuda; los vells, dones y criatures augmentan la por ab sos esglays y cuitan á tencarse á la catedral ab bona part del clero.—Sols lo Procurador Primer va volant á la Ribera, trova 25 homes desarmats, els hi crida 'l «Visca la terra» y ab la resposta «Genova» coneix no ser de casa, mana á uns paysans que els fassin foch y 's trovan sense pólvora.—Baixa fet un llamp pel carrer del Rosari, arriba á la plassa, no trop gent armada; s'en vá cap al pont y agafa les maynades d'en Nofre Teixidor y defensa los carrers de la Cruera y Carniceria.—En aixó 's veu venir del castell un home fet una fera; es en Chapús que vol esborrar ab sa sanch la taca que á sa honra n'ha posada... s'abrahona al enemich, ... mes lo fereixen y crida casi udolant: «Vale más morir con honra que vivlr deshonrado» y cau mort. Atacan los francesos per santa Catarina y Romer fins á fer encabir-se lo Procurador en la Catedral.

Aquí s'els intima l'entrega; fou acceptada ab condició de que 's respectessen les esglésies.—Sortí lo canonge D. Geroni Munt ab lo Santíssim Sagrament (alabat sia per sempre) á la porta y l'adoraren los enemichs. Al poch rato arribá lo general de divisió Mr. Marsin á qu' 's rebé de la mateixa manera: adorá á Nostre Amo, doná tota seguretat y demaná li ensenyessen les esglésies pera guardar les, mes al anár als convents de la Concepció, Sta. Clara etc. etc., una mina encesa aixecá una torra del Temple y quedaren enrunnats 200 francesos: ni un tigre ferit en lo desert es torna tan sanguinari com Marsin ja les armes, crida, traició, no hi ha hostatje.... y d'eix instant tot fou terror, crits, sanch, morts....

Lo francès robá y matá, atropellá 'ls vells, noys y dones; feu presoner al venerable Prelat Sr. Veschri y quedá la ciutat das anys sota son jou.

Aquestos fets y aquell simulacre d'asseig son les gestes remembrades per Colbert y Louvois en la medalla que porta per llegenda DERTOSA EXPUGNATA.—Tortosa presa.

N. B. Pera fer la descripció d'aquesta medalla nos havem servit en la part numismática de Salat, Blanchart, Berthelemy etc. etc.; en la part histórica de O'Callegan, Daniel Fernández, Pastor y Lluís, Aulestia y Pijoan y altres autors espanyols; no hi ha donchs en aquesta part cap dato nou, sinó es un cert eclecticisme en l'escullir.—Guardem per altre ocasió lo donar á conèixer els documents

que posehim de autors estrangers, sobre lo mateix fet.

T. de T.

Los pseudo-regeneradors

El Pais diari madrileny, republicá federal, á voltas y unitari, altres, ja que alguns cops ha parlat relativament bé dels ideals autonomistes d'ací Catalunya, y altres ho ha fet desafortunadament y fins ab intenció manifesta de ridicularlos, emeteix un article ocupantse del missatge que las principals societats barcelonines han presentat al Rey, demanant lo regoneixement dels drets que deu tenir la nostra llengua asi la terra catalana.

Comensa l'article dient que 'l mentat missatge es mes retórich que franch y qu' aixó no diu per lo nostra rassa. Font aquesta observació, trobém estrany que més avall del article, *El Pais* nos diga que pera curar los mals de que fa esment lo missatge, com son lo haver de redactar en castellá los testaments, los telegramas y haver de parlar aquesta mateixa llengua en los tribunals, los catalanistas teniam d'haver demanat la difusió de l'ensenyansa del castellá, uns dubte perque aixis la nostra gent sabria aquest idioma y aleshoras l'intelligencia entre administradors y admicistrats seria mes perfecta.

Al dir *El Pais* que 'l missatge en relació es mes retórich que franch confirma, uns adonarsen, lo que diu lo mateix missatge al players de no pogueuse dirigir al Rey en catalá, que tan solszament aixis es com los catalans sabém manifestarnos franchs, tal com som; y ensemps demostra que 'ls mals de que fa queixá 'l missatge, no curan, com diu *El Pais*, difundint lo castellá, donchs ab aquesta llengmay, pero may lo nostre poble s'á manifestar lo seu geni y 'l seu modo de sentir, ha de parlar en catalá pera manifestarse catalá.

Parlant despres d'en Maraga, redactor del missatge, diu qu' aquest escriu bé, pero que millor ho fya en Pi y Margall, qui malgrat eser federalista, era partidari de que 'l castellá fos la llengua de les relacions interregionals. No sabém si en Pi en los seus darrers anys defensaba lo que diu *El Pais*; pero si es que si debém confesar palesament que 'ls catalanistes no 'ns hi avem encara que siem, segons *El Pais*, unos oscurantistas y retrógados. Y que nosaltres no 'ns hi avinguém es molt natural, per que la tal cosa ataca directament á la personalitat de Catalunya; pero que ells, los republicans de *El Pais* ab son federalisme s'hi avinguin, no ho compreném, donchs volguer pera Castella

un privilegi qu' está en pugna ab los drets de los demés nacionalitats espanyolas, no es esser pas consequent ab la paraula *Igualtat* del lema clamat per la revolució francesa del qual ells son tan devots.

Una altra ensopegada dona *El Pais*, y aquesta no es d'estrany que está conforme al lo seu pseudo regenerador, qu' depantse de la petició del missatge manant que 'l Catecisme en catalá aci Catalunya, aixó no 'l preocupa, pero es desterrarlo de la pl'ra ensenyansa. Aquesta manifestaxa perfectament ab lo de vall de l'article, que 'ls catalanistes curar los mals que relata en *El Pais* ab lo desenroll de l'ensenyansa (per supuesto aquesta seria en castellá com he'ntes d'anar á trovar lo Rey no 'l gastos de y clero s' esmersin en la preparació d'aquello?

Aquestes coses de *El Pais* son las de la gran part dels republicans d'Espanya e han volgut fer, tontament, simulas las paraulas *republicanism* *irreligiositat*. Per aixó á la capsula d'est article hi hem posat: *los regeneradors*; donchs no comenem que la regeneració d'un poble basi en que las novellas generacions d'aquest, mirin com molt adental, per no dir de cap interés, l'idea de Religió, quan cabalment se veu que 'l mon es mon aquesta s'ha conservat ben arrelada en lo cor dels homes. *El Pais* y sos conspicuos ja sabém que á si aixó contestaran que l'home es lliure de tenir religió ó no y que aquesta llibertat ja la respectan pero que no poden permetre que als noys se 'ls hi enfiltri 'l sentiment religios, perque aixis quan son grans fan los que millor los hi agrada. Aquesta doctrina suposa un cumplert desconeixement de lo que es lo sentiment religios, donchs aquest quan deix sentir ab mes viva sa influencia es en la juvenesa, en la edat en que 'l cor comensa á sentir passió que, si son ben encaminadas, dignifican al home de demá; del contrari, esborrar aquell sentiment, en los primes anys de la joventut es educar una generació pre-disposada á tots los vicis y destructores passions. Aixis ho han comprés fins los homes més materialistas, com en Victor Hugo, qui digué que caldria arrossegar devant dels tribunals als pares qu' envian sos fills á las escolas ahont hi está escrit: «aquí no s'enseny la religió».

Per altra part, al afirmar los pseudo-regeneradors que 'ls gastos de cul-

ty clero deurian esmersarse en la propagació de l'ensenyansa, no s'adonan que incorreixen en una contradicció al fer continuament y en especial desde las planas de *El Pais* á las ordres religiosas, perque, segons ells, precisament aquestas tenen acaparada l'ensenyansa; ab lo qual si *El Pais* discurre ab lògica encara s'haurian de protegir perque aquesta en sotris beneficiada. Y adhuc mes, *El Pais* essent tan entusiasta de la propagació de l'ensenyansa, hauria de tenir en compte lo que á favor d'aquesta fan molts párrocos de llogaret, qu' ensenyen no ja 'l debers morals per motiu del seu minesteri, dels quals no son gaire devots los pseudo regeneradors, sinó també 'ls mes petits rudiments de la primera ensenyansa.

En fi, sols dirém á *El Pais* y conspicuos que parlar de regeneració y desatendre 'ls drets naturals del sentiment religios, com també parlar d'igualtat y volguer que un poble sacrifici sa personalitat á las imposicions d'un altre, es cesa que no fa pensar qu' aquesta regeneració fora més be una continua obstrucció, un verdader jacobinisme qu' implanta lleys sens mirar la naturalesa de las cosas, y que sos patrocinadors be mereixen lo nom de falsos regeneradors.

Q. y G.

Tortosa, Deseembre 1902.

Almanach Bailly Bailiere
 Librería de Mestre
 TORTOSA

MOREO

Gran botiga de calsa
de totelases

SABATES Y BOTINES D'LN

Confecció esmerada pera 'ls que tenen los peücats

Casa fundada l' any 1866.

PREUS FIXOS VENTES AL CAT.

PLASSA DE LA SEU Y ARCH DEL ROMEU
TORTOSA

Librería fundada 'l sigle XVII

Francesch Mestre TORTOSA

PUBLICACIONES CATALANES:

- Obres de Mossen Jascinto Verdguer
- » » Tomás A. Rigualt
- La Santa Missa—llatí y catalá—pasta 1 peseta
- Lo catalá devot—nou devocionari—pasta 1 peseta
- Los set diumenges de San Joseph—pasta 1 peseta
- » » » » rústica o'50 peseta
- Doctrina cristiana—cartonet—o'50 peseta

DEPOSIT DE PAPERS, CROMOS Y ESTAMPES

TINCREDIBLE VERITA

Unica y veritable ocasió para gastar los quarios com cal en regalos d' importancia, quin valor supera sempre al eeu cos. Objectes d' or de llev garantizat (18 quilats) y enlluernadors brillants, químicament perfectes, de més válua, per son constant esplendor y llimpiesa, que 'ls verdaders. Descomposició de llum, llimpiesa, lapidació perfecta, imitació maiavillosa.

5.000 pesetas

á qui distingueixl aquestos brillants Alas-ka dels llegitims. Gran Premi en la Exposició de Paris

- Anell pera home, or brillant 50 ptas.
- » » » brillant molt gros 100 »
- Agulla pera home. 25 »
- » » » » » 50 »
- Anell pera senyora ó senyora. 25 »
- Arracades (parell) pera senyora. 25 »
- Arracades (parell) pera senyora 50 »
- Arracades (parell) pera senyora brillant molt gros 100 »
- Arracades (parell) pera noyas verdader regalo) 25 »
- dallas oro de ley, en la efi- de la Purísima, esmalte Florencia, y brillant Am: 100 »
- envían per correu franch de tot gas- to, caixetas certificadas y declaradas me- cías, pera tota Espanya é Illas, i servirà cap pedido que no siga ante- nvengut el pago.
- Per la mida de les anells basta pen- drer en fil la grosaria del dit.
- No n desquents; no 's donen re- present- ns ni s' envían mostrars, Gratis franch el Catálogo llustrat.
- Al com- adador que no estiga conforme ab la me- cia si li tornarán los quar- tes totsegt.
- Dirigirse representant general y únich de la cietat d' Or y Brillants.
- Am: Alca, G. A Buyas, Cor- so Roman, 104 y 105, Milán. (Italia).

Academia de Francés

Al carré Mayjó de Santiago, 8, (Remolins) hi ha obert desde 'l primé del actual un colegi de Francés pera señoretas dirigit per la ilustrada Profesora Mill. Caroline Ciel, Ex alumna de un dels principals centros de enseñanza de Paris.

A neste Colegi trobarán les alumnes una enseñanza sólida de francés, tan teórica com en la práctica.

Dita profesora á petició de les families que ho destijen se trasladará á domicili.

Pera mes informes dirijirse á dit Colegi, carré de Santiago, 8 (Remolins); desde les nou del matí, hasta les set de la tarde.

COMADRONA

S' ha trasladat al carré de S. Antoni r y Vall 2, la inteligent madrina, donya Maria Adela Vidal, la que tē l' honor de particparho á sa clientela y al publich en general.

S. Antoni r y Vall 2—Tortosa.

ARTHUR MESTRE

Gran surtit de Petaques, Paraygues, Pipes, Parasol, Bastons, Colls, Punys, Mitjes, Mitjons, Juguets, Puntilles, Brodats, Perfumeria, Acordeons, Objectes pera regalos, y tota clase d' articles pera barbers.

GRAN SURTIT DE QUARTINES JAPONESAS EN CARTO DE TOTES MIDES Y VENTALLS DE TOTES CLASES, CÓRBATES, QUINCALLA, GUANTS, etc. Carrés d' En Carbó 11 y 13 y Pescadors 1. TORTOSA.

A. OLIVERES

METJE

Ex-alumne del Hospital de Paris.

Ex-ajudan de la Clinica de malalties dels ulls del Dr Galezowski.

CONSULTA DE ILLA I Pasaje Franquet, Pral. TORTOSA

Drogueria Perfumeria

ULTRAMARINS COMESTIBLES Y COLMADO

Vda. de F. Canivell y Sala

Angel, 6 y 8.-TORTOSA

Complert surit en

Pastes pera sopa llegitimes de Mallorca. Conserves de totes clases Abadeijo 1.ª, coa foradada Manteques Formatjes Embutits Fiambres	Sucres Cafés Cacaús Thés Chocolates Bombons Galletes y biscuits Aixarops y horchates	Articles fotografichs Productes químichs Aigües minerals Específichs nacionals y estran- gers Colors y barnisos Broches y pinsells Barnis mineral	Carbuero de calci Petróleo refinat Esplosius, meches y perdignons Abonos Sofres Sulfat de coure Llavós

Vins de taula, generosos y champanys

Licors del pays y extrangers

SASTRERIA
EL SIGLO
5 P. de la Constitución DE 5 P. de la Constitución
Carlos Chavarria Domingo
PRECIOS ECONÓMICOS
Se confeccionan trajes á medida.
Especialidad en las prendas de talle.
Sotanas, manteos, dulletas, sobretodos y esclavinas.
Elegante y variado surtido en géneros del pais y extranjeros, para la presente temporada.

Imp. F. G. UEL. - 1910. 1024